TURUN HOVIOIKEUDEN
PRESIDENTTI

Turussa,
syyskuun 14. päivänä 2020

Viite: HE 102/2020 vp

LAKIVALIOKUNNALLE

Pyydettynä lausuntona hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta Euroopan unionissa koskevan asetuksen soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laiksi Turun hovioikeus esittää seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan lainsäädäntömuutoksia, joiden tekemistä edellyttää vuonna 2018 hyväksytty asetus jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta Euroopan unionissa. Asetuksella korvataan aiemmat puitepäätökset vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin niiden jäsenvaltioiden osalta, joita asetus sitoo. Hovioikeus toteaa, että asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta ja että esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä voi vain täydentää asetuksen määräyksiä.

Esityksen mukaan asetuksen ja ehdotettavien lainsäädäntömuutosten johdosta saattaa aiheutua jonkin verran kertaluonteisia kustannuksia toimivaltaisten viranomaisten henkilöstön kouluttamisesta. Näitä ei kuitenkaan ole arvioitu merkittäviksi. Hovioikeus pitää kuitenkin tärkeänä, että toimivaltaisten viranomaisten toimintaedellytykset kaikissa tilanteissa turvataan ja että niiden käytössä on riittävät määrärahat lisääntyvien kustannusten kattamiseksi.

Osoite Hämeenkatu 11 20500 TURKU
Puh. 029 56 41100
Faksi 029 56 41101
Sähköposti etunimi.sukunimi@oikeus.fi

LAKI JÄÄDYTTÄMISTÄ JA MENETETYKSI TUOMITSEMISTA KOSKEVIEN PÄÄTÖSTEN VASTAVUOROISTA TUNNUSTAMISTA EUROOPAN UNIONISSA KOSKEVAA ASETUSTA TÄYDENTÄVÄKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Kansallisesti toimivaltaiseksi viranomaiseksi esityksen 5 § 1 momentissa on määritelty Suomessa jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai tuomioistuin. Esityksen mukaan tuomioistuin tekisi päätöksen lähettämisestä sen syyttäjän pyynnöstä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa.

Hovioikeuden näkemyksen mukaan prosessin suoraviivaisuutta palvelisi paremmin ratkaisu, jossa Suomessa tehdyn jäädyttämispäätöksen lähettämisestä täytäntöönpantavaksi toiseen jäsenvaltioon tekisi jäädyttämispäätöksen tehnyt syyttäjä tai syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa.

Lain ehdotettu 10 § koskee valittamista jäädytyspäätöksen täytäntöönpanosta sekä 19 § valittamista menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Hovioikeus pitää perusteltuna esityksessä ehdotettuja järjestelyjä tuomioistuinten osalta keskittää asioiden käsittely.

Asetuksen 33 artiklan nojalla oikeutta oikeussuojakeinoihin on käytettävä täytäntöönpanovaltion tuomioistuimessa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti. Lakiehdotuksen 20 §:ssä on valituksen tekemistä koskevat säännökset. Ehdotetun 20 §:n 3 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskuksen olisi viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma lausumansa. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa olisi ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut. Kyseistä ajankohtaa käytettäisiin pykälän perusteluiden mukaan sen laskemisessa, onko valitus tehty säädetyssä määräajassa.

Esitys vastaa tältä osin pitkälle ulosottokaaren 11 luvussa omaksuttua menettelyä. Ehdotuksessa on kuitenkin vireilletulon osalta poikettu ulosottokaaren sääntelystä, jonka mukaan valitus tulee vireille käräjäoikeudessa, kun valituskirjelmä saapuu ulosottomiehen kansliaan. Ehdotuksen perusteluissa ei kuitenkaan ole tarkemmin perusteltu nyt ehdotettua vireilletuloajankohtaa tai sen merkitystä eikä sitä, miksi on haluttu poiketa ulosottokaaressa omaksutusta sääntelystä.

Vaikka vastauksen tai lausuman pyytäminen yleisten prosessisäännösten mukaan lähtökohtaisesti kuuluu hovioikeuden toimivaltaan, saattaa nyt ehdotettu, ulosottokaarenkin tuntema menettely, jossa Oikeusrekisterikeskus liittäisi asiakirjoihin lausuntonsa, edistää käsittelyn joutuisuutta. Menettelysäännöksissä tulisi kuitenkin myös ottaa huomioon sähköisen tiedonsiirtotavan antamat mahdollisuudet ja vaatimukset asian käsittelylle ja asiakirjojen toimittamiselle.

Osoite	Puh.	Faksi	Sähköposti
Hämeenkatu 11 20500 TURKU	029 56 41100	029 56 41101	etunimi.sukunimi@oikeus.fi

Lakiehdotuksen 21 § koskee asian käsittelyä tuomioistuimessa. Hovioikeus pitää käsiteltävien asioiden laatu huomioon ottaen lähtökohtaisesti perusteltuna, että asian käsittelyssä noudatetaan lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentissa ehdotetulla tavalla soveltuvin osin rikosasioiden käsittelyjärjestystä. Hovioikeuden näkemyksen mukaan asian istuntokäsittelyä koskeva ehdotettu 3 momentti antaa käräjäoikeudelle riittävän harkintavallan asian vaatimasta käsittelyjärjestyksestä.

Ehdotetun 21 §:n 4 ja 5 momentin osalta, joissa on esitetty käräjäoikeuden velvollisuudesta huolehtia siitä, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi ja asianosaisen läsnäolovelvollisuudesta käräjäoikeuden istunnossa ja poissaolon seuraamuksista, hovioikeus toteaa, että kysymys on asiaan osallisen intressistä tapahtuvasta muutoksenhausta, jossa asianosaisen omalle menettelylle asiansa käsittelyssä tulisi antaa ehdotettua enemmän merkitystä harkittaessa asianosaisen oikeussuojan tarvetta. Hallintoprosessista tutun asian selvittämisvelvollisuuden käyttöala on muutenkin yleisissä tuomioistuimissa hyvin rajoitettu. Tuomioistuimen selvittämisvelvollisuutta ei tule ulottaa pitemmälle, kuin valittaja haluaa ja valittajan poissaolon seuraamuksia harkittaessa voisi olla perusteltua arvioida asiaa soveltuvin osin vastaavasti kuin valitettaessa käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen. Hovioikeus viittaa tältä osin oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 18 §:ään, jossa on säädetty asianosaisen kutsumisesta hovioikeuden pääkäsittelyyn ja poissaolon seuraamuksista.

Lakiehdotuksen 22 § koskee muutoksenhakua käräjäoikeuden päätökseen. Pykälän 2 momentissa hovioikeudelle asetettua velvollisuutta varata Oikeusrekisterikeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi valitusasiaa käsiteltäessä ei tulisi hovioikeuden näkemyksen mukaan asettaa ehdotuksesta tulkittavissa olevalla tavalla ehdottomaksi. Hovioikeus viittaa oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 3 §:n 1 momentin säännökseen, jonka mukaan vastausta valitukseen ei tarvitse pyytää, jos vastauksen pyytäminen on ilmeisen tarpeetonta.

Hovioikeus pitää lähtökohtaisesti perusteltuna lakiehdotuksen ehdotettua 23 §:ää valituksen vaikutuksesta täytäntöönpanoon sekä perusteltuna 24 §:ssä ehdotettua tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle. Hovioikeus pitää tärkeänä, että ilmoitusvelvollisuus tulee asianmukaisesti huomioiduksi asian käsittelyssä käytettävissä tietojärjestelmissä.

Muista esitykseen sisältyvistä lakien muutosesityksistä hovioikeudella ei ole lausuttavaa.

Hovioikeuden presidentti Kenneth Nygård

Osoite	Puh.	Faksi	Sähköposti
Hämeenkatu 11 20500 TURKU	029 56 41100	029 56 41101	etunimi.sukunimi@oikeus.fi